

N:o 33.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående afsöndring af jord från Wisborgs kungsladugård och hospitalslägenheten Kohagen till mötesfält för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps; gifven Stockholms slott den 26 januari 1894.

Under åberopande af närslutna utdrag af statsrådsprotokollet för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att medgifva, att 7 dels till Wisborgs kungsladugård, dels till hospitalslägenheten Kohagen hörande, med bokstäfverna A, B, C, D, E, F och I å en i ärendet af arméförvaltningen företedd karta be-tecknade områden må få afsöndras för att till exercis- och skjutfält m. m. för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps användas.

De till ärendet hörande handlingar skola vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

Axel Rappe.

Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 januari 1894.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern *Boström*,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve *Lewenhaupt*,
 Statsråden: friherre *von Essen*,
 friherre *Åkerhielm*,
Östergren,
Groll,
Wikblad,
Gilljam,
 friherre *Rappe*,
Christerson.

Departementschefen anmälde dels militärbefälhafvarens å Gotland underdåniga skrifvelse den 14 september 1892 angående afsöndring af jord från Wisborgs kungsladugård och hospitalslägenheten Kohagen till mötesplats för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps, dels ock arméförvaltningens å artilleri- och intendentsdepartementen den 24 januari 1893 och domänstyrelsens den 1 december samma år deröfver afgifna utlåtanden äfvensom två vid sistnämnda utlåtande fogade yttranden af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län och t. f. domänintendenten i samma län.

Departementschefen yttrade dervid:

»Vid föredragning den 26 mars 1887 af en utaf arméförvaltningen då gjord framställning, att ej mindre de två till omkring 54 tunnland uppgående områden, som, på grund af nådiga brefvet den 13 november 1874, redan vore från Wisborgs kungsladugård mot årligt arrende

till exercis- och skjutfält för Gotlands nationalbeväring upplåtna, än äfven två andra dels under kungsladugården och dels till hospitalslägenheten Kohagen hörande egofigurer måtte för all framtid få från nämnda kronoegendommar afsöndras för att till exercis- och skjutfält m. m. för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps användas, behagade Eders Kongl. Maj:t i nåder förklara att, då frågan om dylik afsöndring vore beroende på Riksdagens samtycke, hvilket icke lämpligen borde inhemtas redan vid nämnda tidpunkt, då ännu nio år af den för de båda egendomarne bestämda arrendetid återstode, Eders Kongl. Maj:t funne arméförvaltningens framställning för det dåvarande icke till någon åtgärd för-
anleda.

Samtidigt fann Eders Kongl. Maj:t emellertid för godt att dels bemyndiga arméförvaltningen att med vederbörande arrendatorer träffa öfverenskommelse om sistnämnda båda jordområdens upplåtande till kronan under återstående arrendetid mot en sammanlagd årlig arrendesumma af 150 kronor och dels uppdraga åt nämnda myndighet att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med förnyad framställning i ämnet i så god tid före utgången af arrendetiden, att förslaget om afsöndringen kunde hinna underställas Riksdagens pröfning, innan förnyad utarrendering af Wisborgs kungsladugård och Kohagen företoges.

Med anledning häraf har militärbefälhafvaren på Gotland uti sin förenämnda underdådiga skrifvelse den 14 september 1892 hos Eders Kongl. Maj:t ånyo väckt förslag i ämnet och dervid hemställt, bland annat,

att samtliga omförmälda, till Wisborgs kungsladugård och Kohagen hörande, å en bifogad karta med bokstäfverna A, B, C och E utmärkta områden, hvilka sålunda jemlikt nådiga breffven den 13 november 1874 och den 26 mars 1887 redan voro mot årliga afgälder till exercisfält och skjutbanor för Gotlands infanteriregemente och artillericorps upplåtna, måtte få från kungsladugården och Kohagen afsöndras; samt

att derutöfver dels ett till kungsladugården hörande, med D å kartan betecknadt åkerstykke om 15,8 hektars ytvidd, dels ett å kartan med F betecknadt område, som bestode af ett under den s. k. Kohagen lydande egoskifte om 4,2 hektar och ett till kungsladugården hörande område om 0,5 hektars ytvidd och dels slutligen ett under sistnämnda egendom lydande, med I å kartan betecknadt område om likaledes 0,5 hektars ytvidd måtte äfven varda från berörda egendommar afsöndrade för att användas, området D till utvidgning af exercisfältet, så att detta

komme att sträcka sig omedelbart intill infanteriregementets å området E belägna lägeretablissemment, egoskiftena under F till anläggning af en skjutbana jemte väg till densamma samt området I till anläggning af en väg emellan nyssnämnda etablissemment och allmänna landsvägen emellan Wisby och Stenkumla.

Arméförvaltningen å artilleri- och intendentsdepartementen, som anmodats att öfver militärbefälhafvarens ifrågavarande framställning afgifva yttrande, har i sitt med anledning deraf den 24 januari 1893 afgifna utlåtande anmält, att, då den föreslagna skjutbanan jemte väg till densamma genom förändrad utstakning uteslutande kunde förläggas inom Kohagens område, någon afsöndring från kungsladugårdens mark icke för detta ändamål vore af nöden, men i öfrigt tillstyrkt nådigt bifall till hvad militärbefälhafvaren hemställt; och har arméförvaltningen, som bilagt handlingarna en särskild genom dess försorg upprättad karta derå, jemte det samma beteckningar som användes å ofvan nämnda af militärbefälhafvaren företedda, blifvit bibehållna, platsen för skjutbanan i sin helhet inlagts på Kohagens mark, såsom följd af hvad förvaltningen sålunda yttrat, för sin del föreslagit, att nedannämnda områden skulle för ändamålet afsöndras, nemligen: från Wisborgs kungsladugård, de jemlikt nådiga breffven den 13 november 1874 och den 26 mars 1887 redan mot årlig afgäld upplåtna områdena A, B och C samt dessutom åkerstyckena D och I och från Kohagen det redan nu af infanteriregementet disponerade området E äfvensom derutöfver området F, hvilket, med anledning af hvad arméförvaltningen föreslagit, skulle komma att erhålla en ytvidd af 4,7 hektar i stället för 4,2 hektar, som af militärbefälhafvaren ifrågasatts.

Domänstyrelsen slutligen, som jemväl anbefalts att i målet yttra sig, har den 1 december 1893 inkommit med underdånigt utlåtande och dervid, med öfverlemnande af infortrade yttranden i ämnet från t. f. domänintendenten och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län, deri dessa myndigheter förklarar sig i allo instämma med arméförvaltningen, för egen del anført,

att den del af Wisborgs kungsladugård, hvarom nu är fråga, nemligen lotten n:o 1 om $1^{11/32}$ mantal blifvit genom kommarkollegii kontrakt den 30 november 1874 utarrenderad till den 14 mars 1895 mot ett årligt arrende af 1,430 kronor med kronan förbehållen rätt att disponera vissa angifna områden för militära behof;

att Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 3 mars 1893 för-

ordnat, att den till den 14 mars 1895 jemväl utarrenderade förra hospitalslägenheten n:o 111 Kohagen med en ängsribba i Vesterhejde socken, undantagandes den del deraf, som, enligt bestämmelser, dem Eders Kongl. Maj:t förklarar sig framdeles vilja meddela, kunde erfordras för Gotlands infanteriregementes behof, fortfarande skulle för statsverkets räkning utarrenderas tillsammans med förenämnda kungsgårdslott; samt

att styrelsen mot arméförvaltningens hemställan, att till exercisfält m. m. för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps måtte från nämnda egendomar få afsöndras de å den förut omnämnda vid arméförvaltningens utlåtande fogade kartan med bokstäfverna A, B, C, D, E, F och I betecknade områden, icke hade något att erinra, då desamma vore för dermed afsedda ändamål behöfliga och de lokala myndigheterna förklarar sig instämma med arméförvaltningen.

Äfven jag får tillstyrka bifall till hvad af arméförvaltningen föreslagits, så mycket mer, som större delen af de till afsöndring ifrågasatta områdena redan af vederbörande truppförband innehafvas och de jordstycken, som nu ytterligare afses att med mötesplatsen förenas, dels äro jemförelsevis små, dels så belägna, att deras sammanslagning med mötesfältet nästan med nödvändighet erfordras.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att medgifva, att ofvan omförmälda 7, dels till Wisborgs kungsladugård, dels till hospitalslägenheten Kohagen hörande, med bokstäfverna A, B, C, D, E, F och I å den i ärendet af arméförvaltningen föredragna karta betecknade områden må få från berörda kronoegendomar afsöndras för att till exercis- och skjutfält m. m. för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps användas.»

Till denna departementschefens hemställan behagade Hans Maj:t Konungen, uppå tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, lemna nådigt bifall; och skulle proposition i ämnet, af den lydelse bilagan till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflätas.

Ex protocollo

Erik Bredberg.